

Коваль Катерина

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(науковий керівник – О. Кудря)
(м. Полтава)*

БІСЕРНЕ МИСТЕЦТВО В ЖИТТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ПОЄДНАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ТА СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Бісерне мистецтво має глибоке коріння в українській культурі, символізуючи не лише майстерність рук, але й духовне багатство нації. Сьогодні, в епоху технологічного прогресу і швидкої зміни тенденцій, інтерес молоді до традиційних ремесел знову набирає популярність. У цій статті ми розглянемо, як бісерне мистецтво інтегрується в життя молодого покоління, зберігаючи традиції та водночас створюючи нові тренди.

Бісероплетіння – це різновид декоративно-ужиткового мистецтва, який бере початок ще в доісторичні часи, коли перші намистини робили з природних матеріалів: каменів, кісток, мушель. Його історія налічує майже 6 тисяч років, проте, справжній розквіт бісероплетіння розпочався з розвитком скловиробництва, коли стало можливим виготовляти скляні намистини.

В Україні бісероплетіння стало дещо популярним у період Київської Русі, коли його використовували для прикрашання одягу, взуття, ритуальних предметів та оздоблення ікон. Українські майстрині створювали складні візерунки, що передавалися з покоління в покоління. Бісерні вироби мали як естетичне, так і сакральне значення, відображаючи соціальний статус та духовну культуру носія.

Традиції бісерного рукоділля та асортимент прикрас, характерних для різних регіонів України, вивчали численні науковці й етнографи. Ця тематика відображена у працях таких дослідників, як Є. Антонович, О. Вірко, Н. Кардаш [3], С. Павх [4], О. Федорчук та інших.

Бісер у народному мистецтві часто використовувався для передачі національних символів і традиційних орнаментів. В Україні бісерні візерунки мали глибокі символічні значення. Наприклад, орнаменти з рослинними або геометричними мотивами відображали космогонічні уявлення наших предків, передавали енергію природи та були оберегами [2].

Кольори також відігравали важливу роль у бісерних прикрасах. Вважалося, що червоний та помаранчевий колір захищали свого власника від «лихого ока». Жовтий колір мав властивість привертати до свого господаря прибуток. Чорний і білий бісер ефективно очищував біополе людини від негативних емоцій, зміцнював думки та робив волю непохитною. Якщо в людина була самотня, то частіше використовували блакитний або зелений колір, а бузковий наближав до романтичних стосунків.

Бісерні прикраси не лише надавали естетичної краси, але й служили своєрідними «кодовими» знаками, через які людина демонструвала свою належність до певної культури або регіону. Найчастіше його використовували для оздоблення сорочок, головних уборів, поясів і прикрас. Ці прикраси носили не лише під час святкових подій, але й у повсякденному житті, підкреслюючи індивідуальність кожної жінки.

Українське бісерне мистецтво має багатий арсенал технік, які розвивалися протягом століть і передавалися з покоління в покоління. Традиційні техніки, що використовувалися у народному мистецтві, є основою для створення багатьох сучасних прикрас і виробів.

Найвідомішими є техніки: повздовжня, поперечня, кругова та об'ємна. Але сучасні майстрині використовують такі техніки як: мозаїчна (вона дозволяє створювати ідеально рівну бісерну поверхню, яка може слугувати основою для виготовлення різноманітних виробів), голчастого плетіння (здійснюється за допомогою нитки, кінці якої вставляються в обидві голки), французької техніки (більш відомої як дугове плетіння, необхідний дріт, який в процесі роботи згинають в потрібному напрямку), плетіння на рамці (ця техніка використовує рамку для нанизування бісеринок і проведення ниток, що дозволяє створювати візерунки і орнаменти).

У XXI-му столітті бісерне мистецтво почало набувати нової популярності серед молоді. Нині, власноруч вироблені прикраси часто поєднують із повсякденним одягом додаючи акцентів, і роблячи образи більш яскравими та індивідуальними [1; 5]. Наразі, найпопулярнішими виробами є гердани, силянки та кризи.

Гердан – це шийна прикраса у вигляді смуг з кількох рядів бісеру.

Силянка – це тонка смужка з бісеру, яка зав'язується ззаду на шиї. Вона могла бути дводольна, тобто широка спереду. Назва цієї прикраси походить від методу виготовлення: силяти – нанизувати на нитку.

Криза (кривулька) – це прикраса-комір, яка ніжно лягає на груди, плечі і, іноді, на спину.

Ці вироби не лише додають унікальності образам, але й слугують своєрідним символом індивідуальності. Молодь прагне виразити себе через дрібні деталі свого стилю, а бісерні аксесуари стають одним із таких способів.

Крім того, ці прикраси часто мають ще й особливе емоційне значення, адже створення бісерних виробів власними руками дозволяє вкласти у кожен виріб частинку своєї душі. Цікаво, що деякі молоді майстри, працюючи з бісером, звертаються до феміністичних, екологічних або соціальних тем, вносячи через свої роботи не лише естетичну, але й смислову складову. Таким чином, бісерне мистецтво стає платформою для дискусій на важливі соціальні теми та способом висловлювання позиції.

Сучасні тренди також включають модифікацію традиційних технік під нові матеріали та форми. Наприклад, класичні гerdани та силянки тепер можуть набувати нових обрисів, поєднуватися з іншими матеріалами, такими як метал, пластик чи тканина. Це не лише дозволяє зберегти традиційне мистецтво, але й додає йому сучасного вигляду, роблячи його актуальним для молодіжної культури.

Окрему роль у відродженні інтересу до цього мистецтва відіграють соціальні мережі, такі як Instagram, Pinterest, YouTube, і TikTok. Ці платформи стали важливими джерелами натхнення та обміну знаннями між майстрами та аматорами. Підлітки активно слідкують за сучасними тенденціями в світі бісероплетіння, експериментують з кольорами, формами та стилями, часто звертаючись до традиційних технік, але адаптуючи їх під сучасні реалії.

Хендмейд аксесуари стають не просто прикрасами, а частиною особистості. Багато блогерів активно просувають бісерні вироби як спосіб самовираження та елемент образу. Це також сприяє популяризації бісероплетіння серед молоді, яка шукає нові форми творчості та можливість створювати унікальні речі своїми руками. У процесі створення виробів підлітки можуть вільно експериментувати з кольорами, формами та композиціями, створюючи нові інтерпретації традиційних українських орнаментів або навіть зовсім індивідуальні авторські стилі.

Таким чином, в умовах сучасності, бісероплетіння стає не лише засобом збереження національних традицій, але й активно інтегрується у повсякденне життя молоді, стаючи частиною їхнього стилю, самовираження та творчого розвитку.

Інтернет-магазини та платформи для майстрів, такі як Etsy або Pinterest, також сприяють поширенню технік та ідей з усього світу. Це дозволяє молодим майстрам експериментувати з новими технологіями та поєднувати їх з національною спадщиною, створюючи унікальні вироби на стику традицій і сучасності.

Сучасні онлайн-курси та майстер-класи на платформах YouTube або Udemy дозволяють легко навчитися новим технікам, отримати доступ до рідкісних матеріалів і дізнатися про інноваційні підходи в бісерному мистецтві.

Крім того, соціальні мережі та онлайн-платформи значно спрощують процес поширення власних робіт, спілкування з іншими майстрами та просування своїх виробів, ділитися своїм досвідом, шукати нових клієнтів або просто показувати світу свої унікальні творіння.

Також бісероплетіння має значний позитивний вплив на психологічний стан молоді. Процес нанизування бісеру на нитку, створення симетричних візерунків і ретельна робота з дрібними деталями можуть бути терапевтичними. Таке заняття допомагає знизити рівень стресу, покращує концентрацію та зосередженість, а також підвищує емоційну стабільність, що в край необхідно в умовах нашого часу, де через створення виробів людина передає свої емоції та досягає внутрішнього балансу.

Водночас, підлітки отримують чудову можливість розвивати підприємницькі навички, використовуючи свої хобі для створення малого бізнесу. Продаючи вироби через інтернет, соціальні мережі або на ярмарках ручної роботи, що дозволяє не тільки заробляти, але й удосконалювати вміння в маркетингу, продажах, тайм-менеджменті та фінансовій грамотності.

Отже, бісерне мистецтво є важливим елементом національної культурної спадщини, який продовжує розвиватися та адаптуватися до сучасних умов. Воно об'єднує традиційні техніки, що передавалися з покоління в покоління, із новими тенденціями та інноваційними матеріалами, роблячи цей вид творчості актуальним для молоді.

Бісероплетіння має багатогранний вплив на розвиток молодих людей. Воно сприяє формуванню креативних здібностей, допомагає у самовираженні, надає можливість для підприємницького розвитку та створення нових соціальних зв'язків. Завдяки роботі з бісером молодь може не лише розвивати свої навички, але й покращувати емоційний стан, знижувати рівень стресу та знаходити внутрішню рівновагу через творчість.

Список використаних джерел :

1. Бісероплетіння: мистецтво та творчість у власних руках. URL : <https://candy-yarn.com.ua/ua/a486462-biseropletenie-iskusstvo-tvorchestvo.html> (дата звернення 14 вересня 2024р.).
2. Історія бісероплетіння. URL: <https://www.tk-furniture.com.ua> > istoriya-biseropletinnya (дата звернення 14 вересня 2024 р.).
3. Кардаш Н. В., Савка Л. В. Бісерне рукоділля. Профільне навчання (10–11 класи). Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2006. 144 с.
4. Павх С. П. Бісерне рукоділля. Тернопіль–Харків: Вид-во «Ранок», 2009. 112 с.
5. Тренди бісероплетіння в 2024 році: новий етап відродження мистецтва. URL: https://golossokal.com.ua/porady/trendy-biseropletinnia-v-2024-rotsi-novyuy-etap-vidrodzhennia-mystetstva.html#google_vignette (дата звернення 13 вересня 2024 р.).